

Annaes das Sciencias Mathematicas, Physicas, Historico Naturaes,
e Medicaes. Tome I Marts 1857 — Febr. 1858.

— II Marts 1858 — Juli 1858.

Fra Royal Society i Edinburgh.

Transactions Vol. XXIII Part. 2 Session 1862—63.

Proceedings Session 1862—63 Vol. V Nr. 59—61.

Fra Royal Society i London.

Proceedings Vol. XII Nr. 55—57.

I Mødet den 12te Februar foredrog Hr. Conferentsraad *Madvig* »Bemærkninger om Forholdet imellem Folkemyndigheden og Dommermyndigheden i Athen». Disse Bemærkninger gik ud paa rigtigere, end det i Almindelighed skeer, at bestemme og begrænse Betydningen af den saakaldte Ulovlighedsklage, *γραφὴ παρανόμων*, der i Athen kunde reises mod den, der havde foreslaaet en Lov eller en administrativ Folkebeslutning, et Psephisma, og som strax medførte Suspension af den foreslaaede Lov eller Beslutning, men, hvis Klagen fandtes grundet af Dommerne, dens Ophævelse og Straf, ofte betydelig, for Proponenten. Medens Alle erkjende, at denne Klage kunde begrundes og ofte begrundedes paa Overtrædelse af de *formelle* Forskrifter om den regelmæssige og lovlige Fremgangsmaade ved Lovgivning og Vedtagelse af Folkebeslutninger (hvortil ogsaa hørte Forskrifterne om Udelukkelse af ethvert Forslag om visse Gjenstande, naar ikke iforveien Tilladelse var erhvervet i særlig Form), hvorved altsaa kun fremtræder det karakteristiske, men med hele den attiske Statsordning nøie sammenhængende Forhold, at Ansvaret for Overholdelsen af de reglementariske og formelle Forskrifter paahviler ikke den eller de ved Afstemningen Præsiderende, der vare jevne, i det enkelte Aar og ved den enkelte Leilighed ifølge Lodkastning og Tuur fungerende Borgere, men Proponenten, der sædvanlig var en af de Politik

drivende Folkeledere og Talere, have dog saagodtsom alle, ogsaa de nyeste Forfattere (Meier, Schoemann, Hermann) tilføiet Noget, hvorved den hele Klageform faaer en aldeles anden Betydning og en høist besynderlig Anomali fremtræder. Man lærer nemlig, at Ulovlighedsklagen mod en Lov eller et Psephisma ogsaa kunde begrundes paa Indholdets *materielle* Beskaffenhed, Beslutningens Skadelighed og U hensigtsmæssighed. Det er klart, at herved fremkommer en dobbelt Afgjørelse af det samme Spørgsmaal og en Domstol (omend en Domstol af demokratisk Form og meget talrig, af flere hundrede ved Lodkastning udtagne jevne Borgere) stilles over det hele souveræne Folk med Hensyn til Bedømmelsen af foreslaaede Foranstaltningers Hensigtsmæssighed og Nytte, hvilket er noget ganske Andet, end at Domstolen bagefter i Ro og under udførlig Forhandling prøver de formelle Spørgsmaal, som ikke kunde undersøges ved Folkets Forhandling og Afstemning om Forslaget efter dets materielle Beskaffenhed. Ligesom nu et saadant Forhold i sig selv er aldeles utroligt, paavistes det af Conferentsraad *Madvig*, at dette heller slet ikke var den virkelige Mening af *γραφὴ παρανόμων*, der som reent formel Klage dreiede sig om bestemte reglementariske Forskrifter, der af Klageren maatte opgives og bevises overtraadte. Dette var den retslige og forfatningsmæssige Betydning af Klageformen og dens oprindelige Hensigt. Men da Intet er vanskeligere for en større Forsamling af ikke juridisk og overhovedet ikke til stræng og skarp Opfatning dannede Mennesker end at fastholde Adskillelsen imellem Spørgsmaalet om en Beslutnings formelle Regelmæssighed og Gyldighed og Spørgsmaalet om dens Godhed og Hensigtsmæssighed, især naar den fra denne Side berører eller kan fremstilles som berørende deres egne Interesser og Følelser; og da ikke let noget Folks eller nogen Tids Sagførere dristigere end de attiske Talere, naar det convenede dem, have omgaaet og fordunklet det egentlige Spørgsmaal i en Sag og stræbt at paavirke Dommernes Stemning fra andre Sider, forholder det sig vistnok saaledes, at i de

opbevarede attiske Taler, der vedkomme denne Klageform, spiller den omhandlede Beslutnings materielle Beskaffenhed, som Taleren fremstiller under Hensyn til Dommernes Stemninger, Følelser og Fordomme, en større Rolle og indtager større Plads end Behandlingen af den formelle Side, og det er meget sandsynligt, at Dommerne i mange Tilfælde have glemt denne over den anden. Men ikke destomindre lader det sig dog i disse Taler selv tydelig paavise, hvorledes Taleren maa begynde med det, der egentlig er Klagens Gjenstand, den formelle Side, og, saa godt han kan, begrunde sin Klage i denne Henseende ved Paavisning af bestemte foreliggende Formalitetsfeil og Uregelmæssigheder, *παράνομα*, hvorefter han da rask gaaer over til at fortælle Dommerne, at Beslutningen jo desuden ikke duer og maa være dem meget imod, og saa dvæler langt mere ved denne Side og her bearbejder Dommerne med al Kløgt og Kunst. Conferentsraad *Madvig* efterviste dette ved Demosthenes's Tale imod Aristokrates, i hvilken Forholdet imellem de to Bestanddele, den egentlig juridiske og Klagen virkelig vedkommende, og den paa Stemningen beregnede, træder særdeles tydeligt frem, ved Talerne mod Androtion og Timokrates, og ved Æschines's Tale mod Ktesiphon, hvor Forholdet paa en anden Maade viser sig særdeles interessant, idet den kort behandlede juridiske Klage er rettet mod Ktesiphon, men den ikke-juridiske Appel til Dommernes Stemning alene angaaer Demosthenes. Endelig betragtedes to Steder i (Demosthenes's?) Tale mod Neära og Lykurgs mod Leokrates, der berøre denne Gjenstand, og til Slutning gjordes opmærksom paa, hvilket Lys der ogsaa ved denne Undersøgelse falder paa hele den attiske Advocatmaneer.